

Obsah

I. KDYŽ HVĚZDY BYLY JEŠTĚ BOHY

7

Návštěva v planetáriu – Astronomická pozorování v minulosti – Určování času podle Měsíce – Kamenné stavby v megalitických kulturách – Hvězdy a určování času ve vrcholných kulturách starověku – Řekové a jejich vědecké zásluhy – O Arabech a jejich vlivu na evropskou vědu – Koperník a boje o nový obraz světa – Zájem na povaze Slunce, Měsíce a hvězd – O tom, co jeden Indián vyprávěl svému příteli – Svět jako „ty“ – Kdysi se hvězdy pokládaly za božstva – Nebe a Země jako zvířata – O kořenech kultu zvířat – Panovníci jako domnělí synové hvězdných božstev – O tom, jak hvězdy vznikly z božstev – Lidské oběti pro boha Slunce – Nebe jako kolbiště kosmických protikladů – Proč si Indiáni hráli s míčem – Odbožštění hvězd řeckými přírodními filozofy – Co dnes víme o starých obrazech světa – Oč v této knize půjde

II. MĚSÍC JAKO TVŮRCE POČASÍ, BÝK A MATEŘSKÉ LŮNO

15

Před 10 000 až 30 000 lety – Bizoní rohy a měsíční srpký – Kult smrti a plodnosti – Záhady kolem jedné těhotné ženy – Nejstarší měsíční kalendář – Město staré 8000 let – Matka a dcera, otec a syn jedno jsou – Zeus svedl Evropu – Jak se býk dostal na nebe – Jak si Pasifae vzala býka – Minotauros cíhal v labyrintu – Théseus netvora zabil – Nebezpečné býčí hry na Krétě – Paralely mezi Krétou a Čatal Hüyükem – O krétské dvojsečné sekýře – O rozšíření dvojsečné sekýry a jejím významu – Proč kráčel ženich s nevěstou přes sekýru – Bohové doby bronzové na skalních obrazech – Měsíc jako prorok počasí – Dvojité spirály jako symboly bouřky – Jak si Křováci došli pro dešťového býka – Dešťová kráva, měsíční býk a mateřské lůno – Dvouhlaví nebeští býci – Zajíc na Měsíci – O zajíci, který se obětoval pro Buddhu – Měsíční zajíc v čínských hrobech – Heng Ngo prchá s pilulkou nesmrtnosti – Milostné hry mezi Sluncem a Měsícem – Manabozho, Velký Králík – O měsíční ropuše a její plodnosti – Co vše viděli lidé na Měsíci – Baron Prášil žasne nad měsíčními obyvateli – Plutarchův výklad Měsíce – Boj s temným Měsícem – Mefisto zahání pihy – Pochybná kouzla kolem Měsíce – Když byl Měsíc ukraden – Tvrdošijnost starých představ

III. PROČ MUSELY MĚSÍČNÍ BYTOSTI ZEMŘÍT

43

Spor mezi kamenem a banánovníkem – Lidé byli kdysi banány – O tom, jak Sluneční muž unesl svou milou – Teprve smrt přinesla život – Kanec jako měsíční zvíře – Dívku Hainuwele stihne osud Měsíce – Rozčtvrcené děvčátko a hlíznaté plody – Když lidé procházeli bránou labyrintu – O labyrintu a městě Tróji – Oslavy dospělosti a tajné spolky – Rostliny, lidé a zvířata vznikli z prabytosti – Proč byla dcera měsíčního krále zavražděna – Mýty na rhodských skalních obrazech – Soma jako semeno, mléko i měsíční býk – Kult kolem boha

Mithry – Bůh usmrcující býka – Mithraea jako symboly světa – Mithrova svatyně v Trevíru – Římský císařov a neporazitelný bůh Slunce – Řecká božstva a jejich příbuzenství s Měsícem – Rozšíření vína a obilí – Mýty kolem Isidy a Osirise – Nádherné pohřby býka Apise – Serapis a Isis jako všebožstva – O egyptských bozích ve Vatikáně – Apisův oltář od Dinglingera – Isis a Osiris u Mozarta a u Goetha – Pohled na kulturu pravěku

IV. NEBLAHÉ MÝTY KOLEM HVĚZDNÝCH BOŽSTEV

64

Na počátku bylo všechno jinak – Moře jako původní chaos – O potopách a nových počátcích – O tom, jak pes zachránil sebe i své přátele – Co spojuje hada s Měsícem – Codex Dresdensis – Zánik světa v rukopisech Mayů – Opeřený had pluje ve vodě – Quetzalcoatl uprchl do Země jitřních červánků – O cestě opeřeného hada do pekla – Quetzalcoatl v podsvětí – Měsíc, Slunce a jitřenka jako příbuzní – O tom, proč „Náš kníže Jedna-Třítina“ přišel k Mayům – Věž jako hvězdárna – Hřiště pro míčové hry, pyramidy a opeření hadi – Neblahý mýtus – Cortéz nebyl tím, na něhož se čekalo – O měsíčním bohu Mochiků a Chimů – Bůh Měsíce v nebeské báře a na nosítkách – Oběť pod nebeským hadem – Obrovské vyškrabované obrazy v Peru – V chrámu Slunce Kalasasaya – Záhady kolem Sluneční brány – Thor Heyerdahl a jeho plavba Pacifikem na voru – Zarážející podobnosti mezi Polynésií a Peru – Z jezera Titicaca vystoupil bůh – Jeskyně jako místa původu – O říši Inků – Syn boha Slunce – Manželství mezi sourozenci a sluneční panny – Lidské oběti králi a Slunci – O tom, jak se králové mumifikovali – „Sluneční pouta“ z kamene – Velká slavnost v době slunovratu – Neocenitelné poklady v chrámu Slunce – Orientace chrámu Slunce na zimní slunovrat – Svatyni nakreslil Indián – Spekulace kolem boha z jezera Titicaca – Nepřátelství mezi dvěma inckými bratry – Mýty kolem pramoře, zvířat a hvězdných božstev

V. ZROD SLUNCE

95

Otec Nil živí Egypt – Chaos se vrací – Osm bohů ztělesňuje pramoře – O lásce k lotosovému květu – Sluneční dítě v lotosovém květu – Indové a lotos – Prvé zapuzení tmy a věčné opakování tohoto aktu – Nút rodí a polyká hvězdy – Bohyně nebes v umrlých komorách – Naše Slunce jako chrobák hnojní – Sokol a sluneční křídla – Sluneční brány na obzoru – Dvojvěže jako horstva obzoru – Théby, město sta bran – Amón, král bohů – Boj mezi „kacířským králem“ a kněžstvem – Atón jako sluneční kotouč s rukama – Chvalozpěv na jitřní Slunce – O boji s prahadem – Ztroskotaná reformace – Umění a pomíječnost – Zrod Slunce a útěk z času – O tom, jak bylo zneužito jednoho zatmění Slunce – První zprávy o zatměních – Jak se při zatměních chovají zvířata – Proč byli Hi a Ho státi – Hluk a křik při slunečních zatměních – Co všechno při zatmění Slunce hrozilo – Kdyby tak byl Nikias nedal na věstce – Kdysi vlastnili světlo démoni

VI. PRAMOŘE A SLUNEČNÍ SVATYNĚ

117

O životě starých Egyptanů – Amón vnesl pohyb do pramoře – Prapahorek jako první souš – Město na Vysokém pahorku – Jak Měsíc pomohl Slunci – O bohu písařů a čarovných knih – Navštívíme i Hermopoli – Mnoho hluku při velké chrámové slavnosti – Novoroční slavnost na Plamenném ostrově – Heliopolis, Sluneční město – Atón coby písečný pahorek a prakámen – Obelisky jako symboly boha Slunce – Sokol se spojuje se Sluncem – Spousta chrámů v Slunečním městě – Fénix se omlazuje v popelu – Kněží ve funkci astronomů a matematiků – Sírius ohlašuje nilské záplavy – Sothická perioda – Spor o kalendář – Z dějin našeho kalendáře – Kdysi miloval bůh Slunce jednu kněžku – Úzkými chodbami k chrámu Slunce v Abu Guróbu – O tom, jak byl chrám Slunce založen a postaven – Průběh vládního jubilea – Mýty podírající faraónovu moc – Nejstarší divadelní hra světa – Faraón a bohové – O souvislosti mezi přírodou, způsobem života a obrazem světa

S čtyřspřežím do nesmrtelnosti – Koně a vozy jako příslušenství hrobek – Proč bylo jedno čtyřspřeží vrženo do moře – Rhodos a socha Hélia – Mrtví se podílejí na osudu Slunce – Hrobka v Kiviku a malby v ní – Sluneční vůz v Trundholmu – Když Hélios vjede do nebe – Jak býval bůh Slunce zobrazován na mincích – Co se stalo, když jednou sluneční oři odbočili ze své dráhy – Historické jádro mýtu o Faéthónovi – Apollón na labutím voze – Sluneční vozy s labutími hlavami – O slunečním kultu římských císařů – Sol coby závodní vozataj – Také Luna se projíždí na voze – Životní běh Slunce – Vánoce byly původně slavností světla – Slunce v jitřní a večerní báře – O cestě Slunce nad a pod zemí – Nebezpečí číhající na Slunce v podsvětí – Sluneční pouť jako ozdoba rakve – Jak si egyptští rolníci představovali ráj – Babylónská novoroční slavnost – Bůh Marduk ve slunečním voze – Obrazy lodí a hrobky v podobě lodí ve Skandinávii – O původu karnevalových lodí – Kult Slunce a sluneční kola – Podivuhodné lodí mrtvých v Indonésii – „Zpřímá“ a „obrácené“ jako symboly kosmického koloběhu

VIII. POVĚRY KOLEM METEORŮ, KOMET A PLANET

Z nebe spadá kouzelník – Meteory a jejich výklady – Když komety táhnou po nebi – Strach a hrůza z vlasatic – Halleyova kometa se pravidelně vrací – Kometa na koberci z Bayeux – Starý obraz světa a pořadí planet – Planetární božstva se představují – „Obětní modlitba k noci“ – Přesná pozorování planety Venuše – Velký rok a kosmické katastrofy – Astronomové a hvězdopřavci na dvoře babylónských králů – Problematika věčného návratu – Jupiter a Saturn jako vánoční hvězda – Co viděl císař Konstantin na nebi – Kdo má na svědomí syfilidu – Jenže potopa světa se nedostavila – Kurfiřt prehl k „Araratu“ – Dni v týdnu a původ jejich názvů – Lidský věk a vliv planet – O horoskopech a co se v nich tvrdí – Astrologové a stará planetární božstva – Dětské planetární obrázky – Saturn a Dürerova „Melencolia I“ – Horoskop na stropě jednoho letohrádku – Hvězdopřavectví a víra ve hvězdy spolu těsně souvisí – Rozšíření a úloha astrologie – Valdštejnova smrt nestála ve hvězdách – Astrologie jako pavěda

IX. MLÉČNÁ DRÁHA A ZVĚROKRUH NA NEBESKÉM HÁVU

Triumfální průvody římských vojevůdců – Sluneční a nebeská božstva na hvězdném hávu – O hvězdném hávu Jindřicha II. – Hvězdný pruh Mléčné dráhy – Jak se vykládala Mléčná dráha – Stopa božského mléka – O „nebeské hrázi“ – Zvířata ohlašovala roční období – Souhvězdí na babylónských hraničních kamenech – Slunce probíhá zdánlivě znamenímí zvěrokruhu – Pouštění žilou a odborník, provádějící tento zákrok – Astrologické vlivy na starý Egypt – Časové hvězdy na víkách rakví a na stěnách hrobek – Jak se časové hvězdy proměnily ve vládce nad kosmickým i pozemským děním – Zvěrokruh a dekanová božstva v denderském chrámu – Kurs astrologie – Dvanáct zvířat a podivuhodný časový cyklus – O tom, co vypráví „Tabula Bianchini“ – „Sphaera barbarica“, představa barbarů o nebi – Souhvězdí se vydala na cesty – O čínských měsíčních stanicích a nebeských palácích – Staré obrazy světa na zrcadlech a medailónech – Japonská hvězdná božstva a jejich původ – Arabská astrologie v Evropě – Středověké rukopisy a jejich souhvězdí – Prohlédněme si fresky v Palazzo Schifanoia – Zcela odlišné výklady Velkého vozu – Na nebi bdí Velký medvěd – Řecké mýty kolem Velké medvědice – O souhvězdích Germánů

X. Z DĚJIN NAŠICH SOUHVĚZDÍ

O hvězdných mýtech starých Řeků – Co všechno staří Řekové nepřesazovali na nebe – Homér a Achillův štít – Jak se Odysseus plavil podle hvězd – Hvězdy ohlašují setbu a sklizeň –

Eudoxos popsal souhvězdí – Hipparchovy a Ptolemaiovy hvězdné seznamy – Podivuhodná tradice „Megale syntaxis“ – Arabský zámek uprostřed pouště a jeho nebeská klenba – Arabské a evropské hvězdářství – Aratos a vliv jeho didaktické básně – Komplexní popisy hvězdné oblohy – O knižních ilustracích karlovců – Podivná souhvězdí ve středověkých rukopisech – Nejkrásnější kodex a jeho ilustrace – Zmatky v důsledku směšování arabských a evropských souhvězdí – Renesance a antické tradice – Souhvězdí na mincích – Čínská expedice za hvězdami jihu – Nejstarší čínské a korejské astronomické mapy – Čínské nebeské glóbusy – Co víme o glóbasech starých Řeků – Atlas Farnese a jeho glóbus – Drahocenné arabské a evropské hvězdné glóbusy – Co nového v „Uranometrii“ Johanna Bayera – Astronomické karetní hry – Křesťanské a heraldické pokusy o přehodnocení astronomického názvosloví – Jak se měly na obloze zvětšovat dynastie – Nástroje a přístroje na obloze – Moderní hvězdné mapy a soupisy – Starý a moderní obraz světa – Výhledy a závěr

DOSLOV

231